

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi sosiaalihuoltolain 40 a §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2008 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sosiaalihuoltolain 40 a §:n muuttamisesta (HE 128/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Anne-Marie Brisson, sosiaali- ja terveysministeriö
- tulosaluejohtaja Riitta Haverinen, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- lakimies Marjut Vuorela, Vanhustyön keskusliitto.

Lisäksi Suomen Kuntaliitto on antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalihuoltolakia siten, että pääsyä määrääjassa tehtävään, ei-kiireelliseen sosiaalipalvelujen tarpeen arviointiin laajennetaan. Palvelujen tarve olisi arvioitava viimeistään seitsemäntenä päivänä yhteydenotosta, jos asiakas on vähin-

tään 75-vuotias tai saa vammaisetuuksista annetun lain mukaista ylintä hoitotukea.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Varhaisella palvelutarpeen arvioinnilla voidaan edesauttaa vanhusten terveyden ja toimintakyvyn säilyttämistä ja vahvistamista sekä tukea heidän kotona selviytymistään. Tutkimukset antavat myös viitteitä siitä, että paras vaikuttavuus saadaan kohdentamalla ehkäisevän toiminnan interventioita suhteellisen hyvän toimintakyvyn

omaaviin. Ikääntyneiden toimintakyky on parantunut viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana, mutta jonkinasteisia toimintakyvyn vaikeuksia on joka toisella 75 vuotta täyttäneellä. Valiokunta pitää perusteltuna, että sosiaalipalvelujen tarpeen arviointia laajennetaan lakiehdotuksen mukaisesti nykyistä nuorempiin ja keskimäärin toimintakykyisempiin ikäryhmiin. Valiokunta

puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Määräajassa tapahtuvaan palvelutarpeen arviointiin säädettyä 80 vuoden ikärajaa on pidetty liian korkeana ongelmien ehkäisyn ja varhaisen puuttumisen näkökulmasta. Ikäraja ehdotetaan laskettavaksi viidellä vuodella. Perustelujen mukaan 75 vuoden ikä näyttää olevan eräänlainen raja, jonka jälkeen palvelujen tarve kasvaa merkittävästi ihmisen toimintakyvyn alenemisen vuoksi. Stakesin kunnille tekemän kyselyn mukaan oli nykyisen lain kahden ensimmäisen voimassaolovuoden aikana tehty arviointeja noin kymmenelle prosentille 80-vuotiaista ja näistä puolet oli arvioinnin perusteella saanut lisää tai uusia palveluja. Sekä arviointien määrä että palvelujen toteuttaminen vaihtelevat kuitenkin eri kunnissa huomattavasti. Valiokunta tähdentää kuntien velvollisuutta järjestää palvelutarpeen mukaiset palvelut.

Valiokunta pitää tärkeänä, että palvelutarpeen arvioinnin yhdenmukaista toteutumista ja

vaikutusta palveluiden saantiin kunnissa seurataan ja tarvittaessa täsmennetään eri osapuolten vastuuta toiminnan käytännön toteuttamisessa. Myös arvioinnin ja palvelujen toimivuuden mittareita ja palautejärjestelmää tulee kehittää. Voimassa olevan lain aikana arvioinnin käyttö on jäänyt suhteellisen vähäiseksi. Hallituksen esityksen perustelujen arvion mukaan ensi vuonna 75—79-vuotiaista 20 prosenttia hakeutuu palvelutarpeen arviointiin. Valiokunta korostaa, että arviointioikeuden olemassaolosta ja ikärajan alentamisesta tulee tiedottaa tehokkaasti ja aktiivisesti siten, että ikääntyneet tietävät oikeutensa ja voivat hakeutua arviointiin jo ennen toimintakykynsä merkittävää heikkenemistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
jäs. Risto Autio /kesk
Maria Guzenina-Richardson /sd
Arja Karhuvaara /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /kok
Håkan Nordman /r
Paula Sihto /kesk
Anni Sinnemäki /vihr
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.